

**XXXI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

ВИПУСК 31

19 грудня 2017 р.

м. Переяслав-Хмельницький

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали

XXXI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

19 грудня 2017 року

Збірник наукових праць

Переяслав-Хмельницький – 2017

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ВЫСШЕЕ УЧЕБНОЕ ЗАВЕДЕНИЕ
«Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет
имени Григория Сковороды»

Совет молодых ученых университета

Материалы
XXXI Международной научно-практической интернет-конференции
**«ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ»**
19 декабря 2017 года

Сборник научных трудов

Переяслав-Хмельницкий – 2017

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Матеріали XXXI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2017. – Вип. 31. – 663 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Базалук О.О. – доктор філософських наук, професор

Воловик Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Дашкевич Є.В. – кандидат біологічних наук, доцент (Білорусь)

Доброскок І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Євтушенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Руденко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Садиков А.А. – кандидат фізико-математичних наук, доцент (Казахстан)

Склярєнко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медичних наук, доцент (Узбекистан)

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

©Автори статей

©Рада молодих учених університету

©ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Материалы XXXI Международной научно-практической интернет-конференции «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации»: Сб. науч. трудов. – Переяслав-Хмельницкий, 2017. – Вып. 31. – 663 с.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор исторических наук, профессор, академик НАПН Украины

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Базалук О.А. – доктор философских наук, профессор

Воловик Л.М. – кандидат географических наук, доцент

Дашкевич Е.В. – кандидат биологических наук, доцент (Беларусь)

Доброскок И.И. – доктор педагогических наук, профессор

Кикоть С.Н. – кандидат исторических наук (ответственный секретарь)

Евтушенко Н.М. – кандидат экономических наук, доцент

Руденко О.В. – кандидат психологических наук, доцент

Садыков А.А. – кандидат физико-математических наук, доцент (Казахстан)

Скляренко О.Б. – кандидат филологических наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медицинских наук, доцент (Узбекистан)

Сборник материалов конференции вмещает результаты научных исследований научных сотрудников, преподавателей высших учебных заведений, докторантов, аспирантов, студентов по актуальным проблемам гуманитарных, естественных и технических наук.

Ответственность за грамотность, аутентичность цитат, достоверность фактов и ссылок несут авторы публикаций.

©Авторы статей

©Совет молодых ученых университета

©ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий

государственный педагогический

университет имени Григория Сковороды

платформи вже відпрацювали свій ресурс і потребують заміни. Близько 20 % бурових робіт компанія здійснює за допомогою похило-спрямованих свердловин на великих глибинах – понад 3000 м з використанням сучасного обладнання – електробурів українського виробництва. Цей метод дозволяє проводити розвідку і видобуток вуглеводнів у важкодоступних місцях, а також сприяє більш ефективному розкриттю горизонтів з великим кутом падіння [5, 7].

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Горбова Х.В. Перспективи видобутку нафти і газу на українському шельфі Чорного та Азовського морів / Х.В. Горбова // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.7. – С.102-107.
2. Жук С. Вуглеводневі ресурси Чорного моря та їх розробка в країнах регіону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nomos.com.ua/content/view/334/86/>.
3. Новая эксплуатационная скважина в Черном море [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.blackseagas.com/.
4. О создании Международного консорциума для разведки и добычи глубоководных органико-минеральных осадков дна Черного моря / П.С. Димитров, Д.П. Димитров, Д.П. Солаков, Е.Ф. Шнюков, А.П. Зиборов, Т.С. Куковская // Геология и полезные ископаемые Мирового океана. – 2007. – № 1. – С. 52-56.
5. Програма розвитку ГАО «Черноморнефтегаз» до 2020 года. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.blackseagas.com/index.php/bez-kategorii/36-strategija2015>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Програму освоєння вуглеводневих ресурсів українського сектора Чорного і Азовського морів» від 17 вересня 1996 року за №1141 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://законодавство.com/.../postanova-vid-veresnya-1996-1141-pro-programu-1996>.
7. Стратегія освоєння енергетичного потенціалу Чорного і Азовського морів. Аналітична доповідь / О.О. Волович, О.Л. Михайлюк; за ред. А.О. Филипенка. – Одеса: Фенікс, 2012. – 70 с.
8. Шевченко В. Щодо розробки і стану реалізації національної програми досліджень і використання ресурсів Азово-Чорноморського басейну, інших районів Світового океану на 2009-2034 роки/ Регіональний філіал НІСД у м. Одесі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: old.niss.gov.ua/monitor/juli2009/24.htm
9. Ukraine's five year plan to develop Black Sea shelf [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrainian-energy.com/news/tek/32/>

УДК 614.78:504.5(477.64-21Мелітополь)

Лариса Прохорова, Дмитро Калякін
(Мелітополь, Україна)

ЧИННИКИ РИЗИКОВОГО ВПЛИВУ НА СТАН ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ В МЕЖАХ УРБАНІЗОВАНИХ ЛАНДШАФТІВ

Здоров'я людей значною мірою залежить від якості як природного, так і антропогенного середовища. В умовах міста вплив на людину природного компонента ослаблений, а вплив антропогенних факторів різко посилений. Міста, у яких на порівняно невеликих територіях концентрується значна кількість людей, автотранспорту і різних підприємств, є центрами безпосереднього техногенного впливу на довкілля і здоров'я населення.

Ключові слова: техногенне навантаження, антропогенне навантаження, урбанізований ландшафт, здоров'я людини, екологічні ризики.

The health of people depends to a large extent on the quality of both the natural and anthropogenic environment. In a city, the impact on a natural component of a person is weakened, and the impact of anthropogenic factors is sharply enhanced. Cities, which in a relatively small area concentrate a large number of people, vehicles and various enterprises, are the centers of direct man-made environmental impact and public health.

Key words: *man-made load, anthropogenic loading, urbanized landscape, human health, ecological risks.*

Урбанізовані ландшафти відносяться до найбільш ризикованих для життєдіяльності людини і займають особливе місце. Рівень трансформації природних комплексів в межах об'єкта дослідження (у даному випадку міста) сягає значних показників, що неминуче пов'язано із погіршенням якості ландшафту як життєздатного середовища. На промислово-урбанізованих, антропогенно- та техногенно-навантажених територіях практично повністю знищені природні системи, відбувається цілеспрямована трансформація поверхневих шарів літосфери, а будівництво житлових будинків та промислових споруд, прокладання комунікативних об'єктів, густа мережа автомагістралей викликають порушення гідрологічних та геодинамічних процесів. При цьому гострота виникнення ризику для життєдіяльності людини в межах урбанізованого ландшафту обумовлена не лише надмірною щільністю та потужністю антропогенно-техногенного навантаження, але й еколого-небезпечною сумациєю усіх зв'язаних з ними наслідків. Аналіз екологічного ризику, як і питання взаємодії людини з природою та гарантії безпеки її існування загалом, потребує детального вивчення стану природного середовища, різноманітних антропогенних чинників впливу на людину, навколишнє середовище [1,2,3].

Основні труднощі при дослідженні і оцінюванні рівнів ризику для життєдіяльності людини в урбанізованих ландшафтах пов'язані з тим, що аналіз екологічної ситуації необхідно здійснювати для об'єкту дослідження (міста) з великою кількістю фізичних, хімічних, біологічних і інших показників стану середовища. В зв'язку з цим важливим стає не лише визначення окремих факторів ризикового впливу для стану здоров'я населення в межах урбанізованих ландшафтів, але й визначення комплексної взаємодії усіх компонентів життєутворювального середовища в умовах перехресного впливу – синергічного або антагоністичного. Медико-соціальна ситуація відображає та бере на себе стан суспільно-природних відносин під час багатопараметрового функціонування урбанізованого ландшафту. Головними прямими чинниками виникнення ризику для здоров'я населення урбанізованого ландшафту можна вважати хімічне забруднення атмосферного повітря, джерел водопостачання, ґрунтів, продуктів харчування, радіаційне та шумове забруднення житлових та побутових помешкань. Невід'ємною частиною формування стану здоров'я міського населення постають і непрямі чинники, що пов'язані з соціальною складовою міста – стресові умови життя та роботи, перевантаження адаптаційних механізмів, зниження життєвого тону, синдром «хронічної втоми», що призводить у свою чергу до паталогічних станів організму (нервово-психічним розладам, ішемічної хвороби серця, ураження судин мозку тощо).

Зниження репродуктивної здібності, високий рівень загальної смертності, низька (порівняно з середньоєвропейськими мірками) тривалість життя, високий рівень захворювань життєво важливих систем та органів, високий відсоток дитячої смертності та дитячих уроджених вродливостей, масові нервово-психічні патології (депресії, неврози, шизофренічні патології, суїциди) – все це свідчить про те, що популяція людини в урбанізованому ландшафті знаходиться у серйозному конфлікті з оточуючим середовищем. Таким чином, нестабільний стан популяції людини, здоров'я населення можливо розглядати як адекватну реакцію на деструктивні, різного ступеню ризику, процеси в межах урболандшафту. Для аналізу територіальних відмін природно-географічних і соціально-економічних умов життєдіяльності населення з метою визначення можливих ризикових

напрянків в межах урбанізованого ландшафту користуються поняттям якості життя населення, що повинно включати численні характеристики і показники зручності-незручності, комфортності-дискомфортності природного середовища, екологічний стан довкілля, забезпеченість основними видами природних ресурсів [4,5,7,8].

Місто Мелітополь знаходиться в межах степового ландшафту з дуже високим ступенем трансформації природного середовища і тому має достатньо підстав для виникнення ризикових рівнів стану здоров'я населення, що формувалися багаторічним режимом промислового-антропогенного навантаження. При визначенні найбільш показових захворювань для цієї урбанізованої території, ми опиралися на метод медико-географічної діагностики, в контексті якого динаміка здоров'я і захворюваності населення передбачає існуючий на даний конкретний момент часу комплекс суспільно-природно-економічних передумов. Місто має важливе значення в економіці України як значний транспортний вузол. Територію міста перетинає магістральний напрямок Харків – Сімферополь з інтенсивним транзитним навантаженням через центральну магістраль міста. Крім того місто має автомобільну сітку шляхів з твердим покриття міжобластного значення (Мелітополь – Якимівка, Мелітополь – Бердянськ, Мелітополь – Приазовське), що пов'язує Запорізьку область в єдину автомагістральну систему. Через центральні магістралі міста також проходять транзитні автошляхи, що з'єднують його з обома важливими водними басейнами Запорізької області та України взагалі – Азовським морем (відстань від міста до найближчого узбережжя ≈ 40 км) та Молочним лиманом (відстань від міста до узбережжя ≈ 45 км), таким чином підвищується транзитний потік автотранспорту в відпочивальний сезон у десятки разів. Враховуючи високий рівень транспортного навантаження на місто, галузеву промислову специфікацію та природні кліматично-зональні умови, медико-соціальні дослідження проводилися за трьома показниками:

- 1) загальна динаміка смертності та народження,
- 2) онкологічні захворювання,
- 3) серцево-судинні захворювання.

Матеріалом для медико-соціального дослідження є данні статистичних зборів з шляхом огляду амбулаторних карт хворих та статистичних звітів за період з 1991 по 2016 рр. Аналізуючи загальні тенденції смертності та народженості в межах цієї урбанізованої території, слід відзначити що тут зберігаються ті ж самі тенденції скорочення населення що і по Україні. Починаючи з 1991 року смертність перевищує народженість і дає стійкий негативний приріст населення. Вже з 1990 року негативний природний приріст склав – 0,72 і дійшов до мінімуму у 1995 (– 5,7), але декілька піднявся до 2004 року (– 1,7). Перше місце за причинами смертності постійно тримається за серцево-судинними захворюваннями. Друге місце також міцно тримає онкозахворювання. Ближче до середини 90-х років (1992, 1993, 1995, 1996) на друге місце виходила смертність за іншими випадками (суїциди, нещасні випадки, смерть від насилля), що мало явно виражену соціальну передумову. Щодо рівня захворюваності серед населення у м. Мелітополі, то найбільш поширеними хворобами на цій урбанізованої території постають (по зменшенню випадків на рік): хвороби легень (16800 випадків на 167 тис. населення, середня кількість хворих на рік), серцево-судинні хвороби (4818 випадків), нервові захворювання (1170 випадків), шлунково-кишкові хвороби (724 випадків), хвороби ендокринної системи (256 випадків), онкологічні захворювання (170 випадків) (за даними офіційної звітності). В визначенні категорії рівня серцево-судинної захворюваності особлива увага приділялася дитячій кардіології, котра постає найбільш показовою як за біологічними так і за соціальними чинниками. Це пов'язано з визначенням двох напрямків епідеміології захворювання, які характеризують як природні, так і соціальні складові функціонування урболандшафту, а саме:

- 1) діти з уродженими захворюваннями серцево-судинної системи характеризують індивідуальну генетичну схильність, а також стан здоров'я матері у передпологовий період;

2) діти з придбаними пороками серця характеризують чуттєвість дитячого організму, як індикатора, до впливу чинників оточуючого середовища як природного так і техногенного походження.

Пріоритетність хвороб легенів (пневмонія, хронічний бронхіт, туберкульоз, бронхіальна астма, рак легенів) над іншими хворобами життєво важливих органів свідчить про стан атмосферного повітря урбанізованого ландшафту і про низькі адаптивні та імунні можливості населення. Зайняття нервовими та серцево-судинними хворобами другого та третього місця свідчить про достатньо несприятливі, ризиковані соціальні умови життя, що формують соціальну нестабільність та психологічну некомфортність проживання міського населення в межах урбанізованого ландшафту, що досліджується.

Аналіз літератури [1-7] та результати власних багаторічних медико-соціальних досліджень дали можливість визначити ряд причин, що перешкоджають або роблять неможливим встановлення причинно-наслідкових зв'язків між чинниками урбанізованого ландшафту та станом здоров'я населення цього ландшафту: значна кількість факторів впливу середовища на стан здоров'я населення; неповна та неадекватна інформація про об'єкти забруднення урбанізованого ландшафту; стан медичного обслуговування, ведення звітності медичної документації; низький процент первинної діагностики, розповсюдження процесу самодіагностики та самолікування внаслідок соціальних умов життя; методологічні оцінки стану здоров'я громіздкі та не зовсім методично задовільні.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Биченок М.М. Про комплексне оцінювання ризиків життєдіяльності у потенційно небезпечних регіонах / М.М. Биченок, С.П. Іванюка, Є.О. Яковлев // Екологія і ресурси: Зб. наук. праць Інституту проблем національної безпеки. – К.: ІПНБ, 2007. – Вип.17. – С.33-41.
2. Екологічний ризик: методологія оцінювання та управління: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. В. Лисиченко, Г. А. Хміль, С. В. Барбашев [та ін.]; Нац. акад. наук України, ДУ «Ін-т геохімії навколишнього середовища», Українське ядерне товариство. – Київ: Наукова думка, 2014. – 328 с.
3. Качинський А.Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення / А.Б. Качинський. – К.: НІСД, 2001. – 312 с.
4. Касімов О.М. Методи і модель системи комплексного оцінювання екологічного стану природно-техногенних територій / О.М. Касімов, Т.В. Козуля, Д.І. Ємельянов, М.М. Козуля, В.В. Гагар // Екологія и промышленность. – 2012. – № 1. – С. 21-27.
5. Козуля Т. В., Шаронова Н.В. Практична реалізація концепції корпоративної екологічної системи для інтегральної оцінки екологічного ризику здоров'ю / Т.В. Козуля, Н.В. Шаронова // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2010. – № 4. – С. 100-109.
6. Лисиченко Г.В. Природний, техногенний та екологічний ризики: аналіз, оцінка, управління / Г.В. Лисиченко, Ю.Л. Забулонов, Г.А. Хміль. – К.: Наукова думка, 2008. – 544 с.
7. Лисиченко Г.В. Методологія оцінювання екологічних ризиків: монографія / Г. В. Лисиченко, Г. А. Хміль, С. В. Барбашев; Нац. акад. наук України, М-во України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Ін-т геохімії навкол. середовища. – Одеса: Астропринт, 2011. – 368 с.
8. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії / О.Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2001. – 560 с.